

Risklerin Değerlendirilmesi ve Riskin Azaltılması için Nasıl Bir Yol İzlenmelidir?

Mevcut ölçümler ve yeterli korumanın tüm riskleri ortadan kaldırmadığı durumlarda, öncelikle risk analizi yapılarak risklerle kaynağında mücadele edilmelidir. Bu bağlamda;

- ❑ Mikroorganizmalar ya da onların ürettiği toksinler gibi çoğu biyolojik ajan hava yolu ile taşınmaktadır. Bu nedenle özellikle temizlik veya bakım sırasında aerosol ve toz oluşumu engellenmelidir. Bu maddelerin oluşumu engellenemiyorsa lokal ya da genel havalandırma yöntemleri uygulanmalıdır.
- ❑ Temizliğin düzgün yapılması, hijyenik çalışma prosedürlerinin benimsenmesi ve uyarı işaretlerinin kullanılması sağlıklı ve güvenli çalışma ortamlarının sağlanması için önemlidir.
- ❑ Çoğu mikroorganizma yaşamlarını devam ettirmek için ısıya, susuz ortama ya da radyasyona karşı direnç göstermek için spor üretir. Bu nedenle atık, ekipman ve kıyafetlerin kirliliklerinin ölçümü yapılarak çalışanlar için kişisel maruziyet ölçümlerinin yapılması gereklidir.

Bu önlemlerin alınması riski azaltmıyor ise;

- ❑ İş çalışanlara uygun hale getirilmelidir.
- ❑ Bunun yanı sıra teknik gelişmelere uyum sağlanarak tehlikeli olan biyolojik ajanların mümkünse tehlikesiz ya da daha az tehlikeli ajanlarla değişimi yapılmalıdır.
- ❑ Kontrol ölçümleri belirli aralıklarla tekrarlanmalı ve çalışanların güvenli çalışma yöntemlerini benimsemesi adına eğitimler düzenlenmelidir.
- ❑ Toplu koruma önlemleriyle uygun çalışma koşulları sağlanamıyorsa kişisel koruyucu donanımların kullanımı sağlanmalıdır.

Güvenliğiniz için
Risk Almayın
Önlem Alın

Güvenle
Büyü
Türkiye

T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü
İnönü Bulvarı No: 42 İ-Blok Kat 4 06100 Emek - Ankara
Telefon: 0312 296 60 00 - Faks: 0312 215 50 28

www.isggm.gov.tr
isggm@csgeb.gov.tr

ÇSGB

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

Biyolojik Ajanlarla Çalışma

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü

Biyolojik ajanlar, genetik mühendislik ürünü olanlar da dahil olmak üzere patojen olan veya olmayan mikroorganizmalar; hücre kültürleri ve endoparazitlerdir.

Birçok sektörde karşımıza çıkan biyolojik ajanlar çalışma ortamında nadiren bulunsa da neden oldukları risklere dikkat edilmelidir. Bu riskler bakteri, virüs, mantar (küf ve maya) ve bunlarla ilişkili toksinleri kapsamaktadır.

Biyolojik Ajanlara Nasıl Maruz Kalırız?

Mikroorganizmalar insan vücuduna yara ya da mukus yoluyla girebilir. Solunabilir ya da yutulabilir olmaları üst solunum yolu ya da sindirim sistemi enfeksiyonlarına neden olur. Kazara hayvan ısırıkları ya da iğne batmasından kaynaklı yaralanmalar ile de maruziyet söz konusudur.

Biyolojik ajanlara maruziyet;

- ☐ Toprak, kil, bitki kültürü (ot, saman, pamuk vb) gibi doğal ya da organik maddeler,
- ☐ Hayvan kökenli maddeler (yün, saç, vb),
- ☐ Gıda,
- ☐ Organik toz (örn. un, kağıt tozu, hayvan tozu),
- ☐ Çöpler, atık su,
- ☐ Kan ve diğer vücut sıvıları içeren ortamlardan kaynaklanır.

Ulusal Mevzuatımızda Biyolojik Ajanların Yeri Nedir?

Biyolojik ajanlar ile çalışmalarda 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve ilgili yönetmelikler esas alınmalıdır.

Biyolojik Ajanlara Karşı Mesleki Maruziyet Sınır Değeri Nedir?

Biyolojik ajanlar için hâlihazırda mesleki maruziyet sınır değeri tanımlanmamıştır. Fakat biyolojik ajanlar ve diğer zararlı ajanları birbirinden ayıran nokta biyolojik ajanların çoğalma kabiliyetidir. Az miktarda mikroorganizma uygun koşullar altında kısa zaman içinde gözle görülür şekilde çoğalabilmektedir.

Maruziyetten Doğan Başlıca Sağlık Etkileri Nelerdir?

Biyolojik ajanlar üç tip sağlık sorununa neden olabilir:

- 1 Parazitler, virüsler ve bakterilerden kaynaklanan enfeksiyonlar,
- 2 Un tozu gibi küflü organik tozlar, enzimler ve böceklerle maruz kalınmasından kaynaklanan alerjik reaksiyonlar,
- 3 Zehirleyici ya da toksik etkiler.

Biyolojik Ajanlarla Çalışmalarda Yapılması gereken İSG Uygulamaları Nelerdir?

Biyolojik ajanların bulunduğu çalışma ortamında;

- ☐ Biyolojik ajan varlığından kaynaklanan risklerin değerlendirilmesi.
- ☐ Çalışanın karşı karşıya kaldığı risklere karşı;
 - 1 Bu risklerin ortadan kaldırılması ya da ikame edilmesi,
 - 2 Ortadan kaldırılamayan riskler için önlem alınması,
 - 3 Kişisel maruziyet ölçüm ve kontrolü,
 - 4 Konu ile ilgili çalışanların bilgilendirilmesi, eğitilmesi ve katılımlarının sağlanması.
- ☐ İşe giriş ve periyodik sağlık taramalarının yapılması, alınacak başlıca önlemlerdir.

Atık depolama ya da tarımsal faaliyetler gibi biyolojik ajanların bilinçsizce ortamda bulunduğu işlerde çalışanların karşı karşıya kaldığı risklerin değerlendirilmesi zordur.

